

Grenspost Düsseldorf

Nieuwsoverzicht Grenspost Düsseldorf juni 2023

---

1) Afscheidsinterview Peter Schuurman: “GROS was voor mij de kers op de taart”

In de zomer van 2023 zwaait Peter Schuurman na vier jaar af als consul-generaal in Düsseldorf. Een periode die naar eigen zeggen is omgevlogen. In dit interview kijkt Grenspost Düsseldorf samen met hem terug op zijn ambtstermijn met een belangrijke focus op Nederlands-Duitse samenwerking: een baan die hij zelf graag omschrijft als “opereren in een snoepwinkel”.

In de zomer neemt u afscheid als consul-generaal in Düsseldorf. Hoe kijkt u terug op uw ambtstermijn?

De afgelopen vier jaar zijn werkelijk omgevlogen. Ik kijk er met heel veel plezier op terug. Ik startte natuurlijk in een rare tijd: ik begon in de zomer van 2019 en al vrij snel daarna brak de coronapandemie uit.

De kers op de taart was en is voor mij echt de grensoverschrijdende samenwerking. Het feit dat Nederland en Duitsland buurlanden zijn, we heel veel delen, legio gemeenschappelijke belangen hebben en ik in mijn rol als consul-generaal mensen bij elkaar mocht brengen en issues aan de orde mocht stellen is voor mij een van de hoogtepunten van mijn werk. Mensen vragen mij wel eens of een post in Argentinië of Maleisië niet veel aantrekkelijker en exotischer was geweest. Exotisch is de Nederlands-Duitse samenwerking misschien niet, maar de breedte en de diepte van de relaties maakt de samenwerking gewoon ontzettend interessant en heel erg leuk. Ik zou iedereen binnen Buitenlandse Zaken een post als deze van harte willen aanraden.

Waarop bent u het meest trots?

Gelukkig is het nu allemaal naar de achtergrond verdwenen, maar de samenwerking tijdens de coronapandemie is natuurlijk wel echt bijzonder geweest. In het hele Schengengebied was de Nederlands-Duitse grens een van de weinige die – weliswaar met wat beperkingen – de hele tijd open is gebleven. En dat zegt wel iets over het wederzijds vertrouwen. In het kader van de Cross-Border Taskforce Corona kwamen we, vooral in het begin, meerdere keren per week bij elkaar. Hoewel we echt niet alles op konden lossen, konden we elkaar heel goed informeren en consulteren. Wat voor acties moeten we ondernemen? Wie

moeten we informeren? Hoe doen we dat het beste samen? Dat is toch een beetje de Europese Unie-Plus in een klein gebied. Daar kijk ik met heel veel plezier op terug. En het leuke is ook, paradoxaal gezien, dat dat echt tot verdere verdieping en nog betere relaties heeft geleid. We zagen elkaar elke week en ook toen corona naar de achtergrond verdween, zijn we in deze modus gebleven. Dat heeft de verdere samenwerking een push gegeven.

Op welke evenementen en gebeurtenissen kijkt u met bijzonder veel plezier terug?

Ik denk met bijzonder veel plezier terug aan de Grenslandconferenties in Enschede en Aken en aan de 5 mei-vieringen vorig jaar en dit jaar. Vorig jaar ging het Vrijheidsvuur in Kleve voor het eerst de grens over. Dit jaar was er een mooi vervolg in Zwolle, voor het eerst in aanwezigheid van minister-president Hendrik Wüst van Noordrijn-Westfalen. Dat zijn toch hele mooie gebeurtenissen. Op 15 mei mocht ik bovendien in Münster een prijs uitreiken aan Duitse scholieren die hadden meegedaan aan een gedichtenwedstrijd, waarbij ze in het Nederlands gedichten over vrede hadden geschreven. Proberen om de jonge generatie voor hun buurland te interesseren: dat mag ik heel graag doen. Natuurlijk zijn economie en de handel over en weer heel belangrijk, maar grensoverschrijdende samenwerking gaat natuurlijk veel verder dan het puur economische. Het gaat ook over de verbetering van de kwaliteit van leven, welstand en het welzijn van de bevolking aan beide kanten van de grens. Daarbij denk je dan ook aan onder meer rampenbestrijding, onderwijs en cultuur. En daarbij draait het lang niet alleen om de regeringscentra Den Haag en Düsseldorf, maar ook om alle andere bestuurslagen die er zijn, provincies en gemeenten, maar ook hogescholen, ziekenhuizen en musea die met elkaar samenwerken. De gelaagdheid van die relatie vind ik prachtig.

Wat vond u de leukste aspecten van uw functie?

Dat er eigenlijk twee soorten grensoverschrijdende samenwerking zijn: een voor de mensen direct in de grensstreek, en een van Düsseldorf tot Hannover of zelfs richting Berlijn en Den Haag. Dan gaat het over grotere onderwerpen als de energietransitie. We zitten in dezelfde hoek in Noordwest-Europa, streven grotendeels dezelfde doelstellingen na en hebben elkaar nodig om die te kunnen behalen. Het bewustzijn daarvan is groot. Een ander leuk bijeffect van het werken langs de Nederlands-Duitse grens is dat ik ook Nederland beter heb leren kennen. En dat geldt naast voor bestuurlijk Nederland ook voor het hele maatschappelijke middenveld en het bedrijfsleven. Wat mijn werk bovendien ontzettend prettig heeft gemaakt, is dat Nederland in Duitsland echt een hele goede 'Ruf' heeft. Als ik ergens kom en men aan mijn Nederlandse accent hoort waar ik vandaan kom, krijg ik daar bijna altijd positieve feedback op. Nederland en Duitsland hebben samen een positieve agenda. De algemene instelling is: de samenwerking loont, dat is goed voor ons beiden en laten we proberen om daar nog wat extra stappen in te zetten. Ik word overal met open armen ontvangen en dat is niet altijd vanzelfsprekend voor collega's op een post in andere landen. Mijn positie is feitelijk een luxepositie.

Hoe kijkt u terug op de samenwerking met de provincies Gelderland, Overijssel, Limburg en Zuid-Holland?

Laat ik het zo zeggen: als niet al de situatie bestond dat er ook collega's uit de provincies hier in Düsseldorf werken, dan zouden we die situatie moeten creëren. Dat laat ook zien dat de

samenwerking niet alleen maar een kwestie is tussen Den Haag en Düsseldorf, maar ook een zaak van de andere overheden. Het feit dat er provincie-medewerkers in Düsseldorf te vinden zijn maakt het gewoon veel gemakkelijker om wat te bespreken, om elkaar op de hoogte te houden en ook om stappen te ondernemen. Als consulaat-generaal hebben we daardoor natuurlijk ook een goede ingang gekregen bij de provincies. Wat mij betreft houden we dat zo.

Wat heeft u over de Nederlands-Duitse samenwerking geleerd?

De wederzijdse relaties gaan dieper dan ik voordat ik aan deze functie begon had gedacht. Ook de veelheid aan onderwerpen waarop wordt samengewerkt heeft mij positief verrast. Ik moest wel wennen aan het feit dat Nederland en Duitsland volstrekt anders zijn georganiseerd, daar moest ik wel even mijn weg in vinden. Duitsland als federaal land met andere 'Zuständigkeiten', dat is een van de nieuwe woorden die ik leerde. En het was even wennen toen ik voor het eerst ergens als 'Herr Generalkonsul' werd geïntroduceerd. Voordeel van de wat formelere procedures is wel dat je weet waar je aan toe bent.

Wat gaat u aan Düsseldorf missen?

De vanzelfsprekendheid waarmee we als consulaat-generaal overal welkom zijn. Dat we overal worden gezien als partners, natuurlijk met onze eigen rol: mensen bij elkaar brengen en boodschappen overbrengen. Het is een feest om in dat kader overal present te kunnen zijn en dingen mee te maken. Of dat nu een fietsbeurs hier in Düsseldorf is, een museumopening in een andere stad of bestuurlijke vergaderingen: het is eigenlijk een soort snoepwinkel waarin ik mocht opereren. Dat betekent niet dat het werk altijd gemakkelijk is – er zijn uiteraard ook netelige thema's en ook is voortgang bij bestaande dossiers niet altijd gegarandeerd – maar als consulaat-generaal heb je in ieder geval een erkende plaats aan de tafel binnen de grensoverschrijdende samenwerking. Dat is heel fijn.

Welke tip zou u aan uw opvolgster willen meegeven?

Ga Duitsland in. Probeer zoveel mogelijk uitnodigingen aan te nemen om het land te leren kennen; economisch, cultureel en bestuurlijk. En investeer in je persoonlijke netwerk. Dat is in Duitsland misschien nog wel net iets belangrijker dan in Nederland, waar mensen over het algemeen wat sneller van functie wisselen dan in Duitsland. Dat vond ik ook het ergste aan de coronapandemie: dat het moeilijk was om je netwerk uit te breiden via zo'n scherm. Uit goede persoonlijke relaties kan veel moois voortkomen: zo zat ik een aantal jaar geleden op een politieke bijeenkomst in Essen met aansluitend diner per toeval naast dr. Julia Frohne van de Business Metropole Ruhr. We voerden gewoon een leuk, geanimeerd gesprek en eigenlijk is daar het zaadje geplant voor de Innovation Bridge Netherlands, die met bezoeken over en weer best wel wat in beweging heeft gezet.

---

2) Kansen en uitdagingen voor grensregio's centraal bij ambassadeursreis Duitsland en Nederland

Tijdens een werkbezoek van 19 tot en met 21 juni hebben Cyrill Jean Nunn, de Duitse ambassadeur in Nederland, Ronald van Roeden, de Nederlandse ambassadeur in Duitsland, Peter Schuurman, consul-generaal van Nederland in Düsseldorf, en Willemijn van der Toorn, consul in Düsseldorf, de Nederlands-Duitse grensregio beter leren kennen. De ambassadeurs onderstrepen daarmee het belang van grensoverschrijdende samenwerking voor beide landen. “We zijn hier in het hart van de grensregio, hier gebeurt het”, aldus Cyrill Nunn.

Belangrijke thema's tijdens het werkbezoek waren onder andere mobiliteit, water(veiligheid), onderwijs, regionale economie, arbeidsmigranten en cultuur. De ambassadeurs gingen tevens in gesprek met de drie Euregio's in Zuidoost-Nederland: de Euregio Rijn-Waal in Kleve, de euregio rijn-maas-noord in Mönchengladbach en de Euregio Maas-Rijn in Eupen. Ook stonden er gesprekken met de Commissarissen van de Koning in Gelderland (John Berends) en Limburg (Emile Roemer) op het programma. Voor beide provincies is grensoverschrijdende samenwerking van het grootste belang. “In het Gelderse coalitieakkoord wordt de samenwerking met Duitsland expliciet benoemd”, benadrukte John Berends.

Water en cultuur

Het werkbezoek begon met een bezoek aan de Euregio Rijn-Waal in Kleve, waar tijdens een rondvaart over de Rijn in Emmerich watergerelateerde initiatieven aan bod kwamen. Ook werden twee Interreg-projecten gepresenteerd. ‘De Rijn Verbindt’ is een Interreg VI A-project ter verbetering van de water- en oeverkwaliteit. In het kleinere Interregproject LILAR hebben onder andere Rijkswaterstaat en het Wasser- und Schifffahrtsverband gezamenlijke meetmethodes voor sedimenten en waterstanden ontwikkeld. Ook liet de Gelderse Commissie Veiligheid Grote Rivieren het belang van de Nederlands-Duitse samenwerking op het gebied van waterveiligheid zien. “Water kent immers geen grenzen”, aldus Peter van 't Hoog, gedeputeerde van Provincie Gelderland. Dijkgraaf Hein Pieper van het Waterschap Rijn en IJssel sloot af met een pleidooi om op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau nauwer samen te werken om te anticiperen op klimaatverandering, die ook in deze regio leidt tot droogte en tekorten in de drinkwatervoorziening wanneer er niets wordt gedaan.

In de avond werd op Landgoed Brakkesteyn in Nijmegen met ruim dertig Nederlandse en Duitse gasten gesproken over regionale economie, arbeidsmigranten, de thuiswerkregeling voor grenspondelaars en buurtaal en -cultuur. Hubert Bruls, burgemeester van Nijmegen en voorzitter van de Euregio Rijn-Waal, verwelkomde de gasten. Hij benadrukte dat de meeste mensen weliswaar niet toevallig wonen waar ze wonen, maar dat grenzen in vroegere tijden vaak door toeval tot stand zijn gekomen en dat mensen daardoor ook nu nog de voor- en nadelen in de grensregio ervaren. Nauwe samenwerking op alle bestuursniveaus is volgens hem daarom heel belangrijk, “en ik kijk dan ook erg uit naar de Grenslandconferentie in Nijmegen op 6 december.”

Waterstof en agrofood

De volgende ochtend stond een bezoek aan het innovatieve waterstofbedrijf Wystrach in Weeze op het programma, waar de ambassadeurs zelf konden proberen hoe het is om een waterstofauto te tanken. Daarna reisde de delegatie door naar Limburg, waar de Brightlands

Campus Greenport Venlo werd bezocht. Hier kreeg de delegatie een rondleiding over de campus waarbij concrete ontwikkelingen op het gebied van agrofood werden bekeken. Ook werd met Fontys Hogeschool en Universiteit Maastricht gesproken over kansen en uitdagingen in het onderwijs.

Ecologie, groene chemie en materialen

De ambassadeurs reisden daarna verder naar de Rode Beek, in het meest westelijke puntje van Duitsland. De focus lag hierbij op de herinrichting van de beek, internationaal waterbeheer en ecologie. In Sittard-Geleen werd de delegatie vervolgens op de Brightlands Chemelot Campus ontvangen. Daar werd bewijs geleverd voor de duurzame kracht van grenzeloos denken en doen bij een bezoek aan Aachen-Maastricht Institute for Biobased Materials, een samenwerking tussen Universiteit Maastricht, RWTH Aachen University en Fraunhofer IME. AMIBM ontwerpt, creëert en vertaalt 'groene' moleculen, processen en materialen naar praktische toepassingen. In de avond stonden gesprekken over grensoverschrijdende mobiliteit, veiligheid en energie op het programma.

Economie en interactie

De laatste dag van het bezoek begon in Heerlen met een bezoek aan Parkstad Limburg en het New Regional Bauhaus, dat de samenwerking en de interactie tussen de verschillende kennisinstellingen en bedrijven in deze grensregio bevordert. Aansluitend bezocht de delegatie het Nederlands-Duitse bedrijvenpark Avantis, waar de deelnemers kennismaakten met DocMorris, een Nederlands bedrijf dat met name aan de Duitse markt levert. Vervolgens werd er een bezoek gebracht aan het Gouvernement aan de Maas. Hier bezichtigde de delegatie het Verdrag van Maastricht (1992). Ook werd gesproken met een vertegenwoordiging van de Euregio Maas-Rijn.

De reis werd afgesloten met een bezoek aan de Einstein Telescope-proefopstelling 'ETpathfinder' en het euregionale projectteam van dit baanbrekende wetenschapsproject, waarin Nederland, Duitsland en België nauw samenwerken.

---

3) Vruchtbare bijeenkomst in het kader van Memorandum Oost-Nederland – Münsterland

Op 6 juni vormde de Aschendorff Verlag in Münster het decor van een bijeenkomst van de partnerorganisaties van het Memorandum Oost-Nederland-Münsterland. Dit zijn de Duitse Kreise Warendorf, Coesfeld, Steinfurt en Borken, de stad Münster, de Bezirksregierung Münster en de Nederlandse regio's Twente en Achterhoek, evenals de provincies Overijssel en Gelderland. Op deze dag werd gezamenlijk verdieping gezocht in workshops die gericht waren op drie van de 'flagships' zoals vastgesteld in het Memorandum Oost-Nederland - Münsterland.

Deze flagships of 'Leuchttürme' vormen de pijlers waarop de samenwerking tussen de partners moet worden versterkt. Ze omvatten onderwijs, economie, mobiliteit en

gezondheid. Het doel is het verminderen van de obstakels die voortkomen uit landsgrenzen en het bevorderen van de grensoverschrijdende samenwerking tussen de diverse partners.

Tijdens drie boeiende workshops kwamen de onderwerpen onderwijs, mobiliteit en gezondheid aan bod. In de workshop over onderwijs stond het Interreg-project Euregionaal Doorlopende Leerlijn (EDL) centraal. Het doel van het project: het opnemen van het buurland en de buurtaal in het onderwijs aan beide zijden van de grens. Het streven is daarnaast om mensen voor te bereiden op de arbeidsmarkt in de grensstreek en hen aan te moedigen om zowel in Nederland als in Duitsland naar werk te zoeken. Het project is een belangrijke stap richting een geïntegreerde en grensoverschrijdende samenleving.

Focus op fietsroutes en grensoverschrijdende gezondheidszorg

Bij de workshop over mobiliteit kwamen grensoverschrijdende fietsroutes aan bod. Het succes van de F35-fietsroute Zwolle – Enschede – Münster toont de potentie van dit concept aan. Met meer van dit soort routes kan duurzame mobiliteit worden gestimuleerd en kunnen grensregio's met elkaar worden verbonden.

Bij de workshop gericht op gezondheid deelde microbioloog prof. dr. Alex Friedrich van het Universitätsklinikum Münster interessante inzichten over grensoverschrijdende gezondheidszorg. Preventieve zorg stond centraal in deze sessie, waarbij de nadruk lag op het observeren van gedrag en leefomgeving om ziekte te voorkomen en op de lange termijn kosten te besparen.

Grensoverschrijdende toekomst vol kansen en groei

Door de wederzijdse uitwisseling en discussie tijdens de workshops kregen de deelnemers nieuwe inzichten en de motivatie om nog meer de samenwerking op te zoeken. Met vereende krachten kan samen worden gewerkt aan een grensoverschrijdende toekomst vol kansen en groei. Door te investeren in onderwijs, mobiliteit en gezondheid kan in de grensregio duurzame impact worden gemaakt.

---

4) Nieuw project ERMWIC ter versterking van Nederlandse en Duitse crisisbeheersing

Overstromingen, natuurbranden en de coronapandemie: rampen en crises hebben geen boodschap aan landsgrenzen. Daarom is een goede samenwerking over de landsgrenzen heen van doorslaggevend belang. In het kader van het nieuwe Interreg VI-project ERMWIC krijgen bestaande Nederlands-Duitse samenwerkingen op het gebied van crisisbeheersing een extra boost.

ERMWIC, dat staat voor 'Euregionale Rijn-Maas-Waal Incidentbestrijding en Crisisbeheersing', gaat zich met name richten op het versterken van de internationale samenwerking op het gebied van crisisbeheersing, hulpverlening, ambulancehulpverlening, rampenbestrijding en brandbestrijding.

Samen crises het hoofd bieden

In diverse werkpakketten op verschillende niveaus staat uitgebreide uitwisseling van informatie en kennis centraal. Ook worden o.a. procedures voor hulpverlening bij grootschalige incidenten in de grensregio op elkaar afgestemd. Een ander onderdeel van het project is het ontwikkelen van trainingen, zoals een seminar over de bestrijding van natuurbranden voor de Duitse en Nederlandse brandweer. Daarnaast worden er ook kleinere en grotere oefeningen georganiseerd, met als hoogtepunt een internationale eindoefening in 2027.

Binnen ERMWIC werken de Veiligheidsregio Limburg-Noord, Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland en de Bezirksregierung Düsseldorf, Kreis Viersen en Kreis Kleve samen. Interreg VI zal ERMWIC samen met de co-financierders provincie Limburg, provincie Gelderland en Land NRW gedurende de looptijd van vier jaar financieel ondersteunen.

---

5) Koning Willem-Alexander en minister Bruins Slot in gesprek over samenwerking met Duitsland tijdens werkbezoek aan Twente

Op woensdag 28 juni brachten Koning Willem-Alexander en minister Hanke Bruins Slot van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een werkbezoek aan de regio Twente. Het werkbezoek stond in het teken van grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland, de Regio Deal Twente en weerbaar bestuur. "We zijn erg blij dat we belangrijke uitdagingen zoals de versterking van de lokale en Europese democratie met de Koning konden bespreken", aldus Christoph Almering, directeur-bestuurder van de EUREGIO.

Grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland

Op het gemeentehuis van Rijssen-Holten vond een gesprek over persoonlijke veiligheid en kwetsbaarheden binnen overheidsorganisaties door ondermijning plaats. Met een aantal Twentse burgemeesters, gemeentesecretarissen, het Openbaar Ministerie, het RIEC en een afvaardiging van het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur kwamen onderwerpen als de impact van verruwing en polarisatie en de aanpak van ondermijnende invloeden ter sprake.

Twente biedt veel kansen voor de realisatie van beleidsdoeleinden door de ligging aan de grens. Daarom kwam tijdens het werkbezoek ook de grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland aan bod. Door gezamenlijke projecten met de EUREGIO en RIEC-Oost Nederland wordt er bijvoorbeeld ingezet op betere bestrijding van criminaliteit die over de grenzen strekt. Het is hierbij noodzakelijk voor de regio Twente om goede contacten met haar Duitse buur te onderhouden om ook op langere termijn in grensoverschrijdend verband te kunnen samenwerken.

"We zien met grote bezorgdheid dat er met name in het grensgebied structuren ontstaan als het gaat om ondermijning", aldus Almering. "Dit is een verontrustende ontwikkeling.

Criminele organisaties maken gebruik van de grenssituatie. Als EUREGIO werken wij nu samen met onze Nederlandse en Duitse partners aan een grensoverschrijdend project om ondermijnende criminaliteit in onze grensregio te bestrijden. Voor ons is het belangrijk om juist onze gemeenten, die op het lokale niveau worstelen met georganiseerde criminaliteit die zich vervlecht met de bovenwereld, te ondersteunen met een grensoverschrijdende Nederlands-Duitse aanpak.”

Talent in de regio aantrekken en behouden

De delegatie bracht ook een bezoek aan Kampus Rijssen, die mede tot stand is gekomen door de Regio Deal Twente. Het is een samenwerkingsverband van overheid, onderwijs, bedrijven en zorginstellingen met vakopleidingen in onder andere de techniek, bouw, logistiek en zorg. Met deze Kampus is de inzet om jong en oud talent in de regio aan te trekken en te behouden voor de arbeidsmarkt. In het gesprek kwam goed naar voren hoe er gebruik werd gemaakt van de kennis en kunde van de mensen in de regio zelf. De koning en minister gingen ook in gesprek met een aantal leerlingen, docenten en ondernemers over het technische onderwijs.

Met Regio Deals werken rijk en regio samen om het leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verbeteren. Binnen de Regio Deal Twente zetten overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen zich samen in om de regionale opgaven het hoofd te bieden.